

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА И ОБАВЉАЊУ ДЕЛАТНОСТИ ОД ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА

Члан 1.

У Закону о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник РС”, бр. 25/00, 25/02, 107/05, 108/05-испр. и 123/07-др.закон), у члану 4. став 2. уместо тачке ставља се запета и додају се речи: „уколико није другачије одређено овим законом.“

Члан 2.

Члан 11. мења се и гласи:

„Члан 11.

Органи јавног предузећа су:

- 1) Надзорни одбор, као орган надзора над радом директора;
- 2) Директор, као орган пословођења.

Директор и Надзорни одбор јавног предузећа чине управу јавног предузећа.

Оснивачким актом или статутом јавног предузећа може се утврдити начин и избор извршних директора.“

Члан 3.

Члан 12. мења се и гласи:

„Члан 12.

Надзорни одбор јавног предузећа има најмање 3 члана, од којих две трећине чланова именује и разрешава оснивач, а једну трећину чланова именује и разрешава Народна скупштина Републике Србије на предлог Одбора Народне скупштине Републике Србије надлежног за делокруг послова јавног предузећа.

Надзорни одбор јавног предузећа јединица локалне самоуправе, односно Аутономне покрајине, има најмање 3 члана, од којих две трећине чланова именује и разрешава Веће јединице локалне самоуправе, односно Влада Аутономне покрајине, а једну трећину именује и разрешава скупштина јединице локалне самоуправе, односно скупштина Аутономне покрајине, на предлог радног тела јединице локалне самоуправе, односно скупштинског одбора Аутономне покрајине, надлежног за делокруг послова јавног предузећа.

Представници запослених у Надзорном одбору предлагају се на начин утврђен статутом јавног предузећа.

Надзорни одбор бира се на 5 година, са могућношћу поновног избора.

Број чланова Надзорног одбора одређује се оснивачким актом или статутом и мора бити непаран.

Чланови Надзорног одбора бирају једног од чланова за председника.“

Члан 4.

После члана 12. додају се нови чланови 12а. и 12б. који гласе:

„Члан 12а.

За члана Надзорног одбора јавног предузећа може се именовати лице које испуњава следеће услове:

- 1) да је пословно способно,
- 2) да је стручњак у једној или више области из делокруга послова јавног предузећа,
- 3) да има високо образовање стечено на студијама другог степена и најмање 5 година радног искуства у једној или више области из привреде или делокруга послова јавног предузећа,
- 4) да није запослено у јавном предузећу, изузев уколико је представник Надзорног одбора из реда запослених,
- 5) да није осуђивано за кривично дело против привреде, током периода од пет година рачунајући од дана правноснажности пресуде, с тим да се у тај период не урачунава време проведено на издржавању казне затвора,
- 6) да лицу није изречена мера безбедности забране обављања делатности која представља претежну делатност јавног предузећа, за време док траје та забрана.

Члан 12б.

Мандат председнику и члановима Надзорног одбора престаје истеком периода на који су именовани.

Уколико председник или члан Надзорног одбора у току трајања мандата престане да испуњава услове да буде члан Надзорног одбора, сматра се да му је престао мандат даном престанка испуњености тих услова.

Мандат председнику и члановима Надзорног одбора престаје ако оснивач, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине, не да сагласност на годишњи програм пословања јавног предузећа или уколико јавно предузеће не достави годишњи програм пословања јавног предузећа ради давања сагласности оснивачу, односно надлежном органу јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине, у року који је предвиђен овим законом.

Председник и чланови Надзорног одбора којима је престао мандат настављају да обављају своје дужности до момента именовања нових чланова у складу са чланом 12. овог закона.“

Члан 5.

Члан 13. мења се и гласи:

„Члан 13.

Председник и чланови Надзорног одбора имају право на одговарајућу накнаду за рад у надзорном одбору, чију висину одређује оснивач, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине, на основу критеријума садржаних у годишњем програму пословања јавног предузећа, која зависи од пословних резултата друштва.“

Члан 6.

Члан 14. мења се и гласи:

„Члан 14.

Директора јавног предузећа именује и разрешава ресорни министар на предлог Службе за управљање кадровима, након спроведеног јавног конкурса.

Служба за управљање кадровима ће спровести јавни конкурс, на основу услова предвиђених овим законом и посебних критеријума датих од стране Високог службеничког савета какве посебне стручне оспособљености, знања и искуства треба да испуњавају кандидати за директора јавног предузећа у складу са специфичностима јавног предузећа, као и начин њихове провере.

Служба за управљање кадровима је дужна да сваку посебну фазу поступка избора директора јавног предузећа путем јавног конкурса објави на својој интернет страници.

Служба за управљање кадровима ће извршити избор најбољег кандидата и тај предлог доставити ресорном министру који врши именовање.

На начин избора директора јавног предузећа јединица локалне самоуправе, односно Аутономне покрајине, сходно се примењују ст. 1-4 овог члана.

Директор се бира на пет година, са могућношћу поновног избора.

Министар из става 1. овог члана, секретар јединице локалне самоуправе у оквиру чије надлежности је пословање јавног предузећа односно секретар Аутономне покрајине, може до именовања директора да именује вршиоца дужности директора.

Вршилац дужности директора може обављати ту функцију најдуже једну годину.“

Члан 7.

После члана 14. додају се нови чланови 14а. и 14б. који гласе:

„Члан 14а.

За директора јавног предузећа може бити именовано лице које испуњава услове наведене у члану 12а. став 1. тач. 1), 2), 3), 5) и 6) овог закона.

Статутом или оснивачим актом јавног предузећа могу се одредити и други услови које одређено лице мора испунити да би могло бити именовано на место директора.“

Члан 14б.

Мандат директора престаје истеком периода на који је именован.

Директор може у свако доба дати оставку писменим путем.

Оснивач, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине, уз позитивно мишљење ресорног министарства, може разрешити директора и пре истека мандата на који је именован из следећих разлога:

- 1) уколико у току трајања мандата престане да испуњава услове да буде директор друштва,

- 2) уколико се утврди да је, због нестручног, несавесног обављања функције и поступања супротног пажњи доброг привредника и озбиљних пропуста у доношењу и извршавању одлука и организовању послова у јавном предузећу, дошло до знатног одступања од остваривања основног циља пословања јавног предузећа, односно од плана пословања јавног предузећа.

На висину накнаде за рад директора сходно се примењује члан 13. овог закона.

Члан 8.

Члан 15. брише се.

Члан 9.

У члану 16. речи: „Управни одбор“ мењају се речима: „Надзорни одбор“.

У члану 16. тачка 1) после речи: „ политику“ додају се речи: „и надзире њено остваривање вршећи надзор над радом директора“.

Члан 10.

У члану 16б. ст. 1. и 3. бришу се, а досадашњи став 2. постаје став 1.

У члану 16б. додаје се нов став 2. који гласи:

„Јавно предузеће је дужно да оснивачу, јединици локалне самоуправе односно Аутономне покрајине, доставља квартални извештај о пословању, као и да тај извештај објави на својој интернет страници.“

Члан 11.

У члану 21. у ставу 1. речи „управни одбор“, замењују се речима: „надзорни одбор“.

Члан 12.

У члану 22. у ставу 4. речи: „зараде председника Управног одбора“ замењују се речима: „накнаде за рад директора“, а речи: „чланова Управног и Надзорног одбора“ замењују се речима: „чланова Надзорног одбора“.

Члан 13.

У члану 27. став 1. после тачке 8) додаје се нова тачка 9) која гласи:

„9) финансијске извештаје, као и извештај ревизора;“

Досадашња тачка 9) постаје тачка 10).

Члан 14.

У члану 30. у тачки 3) речи: „Управног одбора“, замењују се речима: „Надзорног одбора“.

Члан 15.

После члана 30. додаје се ново поглавље III са члановима 30а. и 30б. који гласе:

„III КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

КРИВИЧНА ДЕЛА

Члан 30а.

Ако лица која чине управу јавног предузећа закључе или омогуће својим радњама закључење правног посла у којима имају лични интерес у смислу закона којим се уређује правни положај привредних друштава, у намери да то јавно предузеће закључи уговор или предузме радњу у којој ће претрпети штету, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Ако је услед извршења дела из става 1. овог члана јавно предузеће претрпело штету која прелази износ од десет милиона динара, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

Уз казну затвора суд може учиниоцу изрећи забрану обављања функције, односно позива у складу са Кривичним закоником.

Члан 30б.

Ако лица која чине управу јавног предузећа повреде дужност избегавања сукоба интереса у смислу закона којим се уређује правни положај привредних друштава, у намери прибављања за себе или другог имовинске користи, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Ако је услед извршења дела из става 1. овог члана јавно предузеће претрпело штету која прелази износ од десет милиона динара, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

Уз казну затвора суд може учиниоцу изрећи забрану обављања функције, односно позива у складу са Кривичним закоником.“

Досадашње поглавље III постаје поглавље IV.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 16.

Начин и услови за избор и разрешење чланова Надзорног одбора и директора прописани овим законом се сходно примењују и на привредна друштва која обављају делатност од општег интереса са већинским учешћем државног капитала, односно капитала јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине, чији представник у скупштини тог друштва би био дужан да предложи кандидате за чланове надзорног одбора, односно директора друштва, који су изабрани у складу са одредбама овог закона.

Члан 17.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у одредбама члана 97. тачкама 2, 8. и 12. Устава Републике Србије

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Основни разлог за доношење овог Закона јесте решавање нарастајућег проблема политизације органа управљања јавних предузећа. Нестручан кадар, постављен по политичкој линији врло често није стручан за сагледавање свих последица које то нестручно руковођење производи.

Према Анализи која прати Мишљење Комисије о захтеву Србије за чланство у ЕУ потребно је да компетентност и професионализам за именовање на руководећа места у управи јавних предузећа постану правило. Такође се у Анализи наводи да је постигнут ограничен напредак у развоју модерног корпоративног управљања.

Да би корпоративно управљање било на задовољавајућем нивоу, у Закону се предлаже да директоре јавних предузећа именује оснивач на предлог Службе за управљање кадровима, након спроведеног јавног конкурса. Кандидати на јавном конкурс морају да испуњавају одређене услове и посебне критеријуме који су дати од стране Високог службеничког савета у складу са специфичностима јавног предузећа. Избор директора јавног предузећа на основу јавног конкурса би требало да унапреди корпоративну културу, допринесе даљем развоју система корпоративног управљања и обезбеди стручно неполитичко одлучивање које ће бити у интересу јавног предузећа.

Још један од разлога за избор директора јавних предузећа на јавном конкурс је свакако могућност корупције, нарочито на пољу јавних набавки. Поред оваквог избора директора потребно је обезбедити и стручан избор чланова органа управљања, који такође доводи до смањења могућности за корупцију по питању јавних набавки.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз члан 1.

Члан 1. предвиђа да права оснивача јавног предузећа остварује Влада Републике Србије уколико није другачије одређено овим Законом.

Уз члан 2.

Као органи јавног предузећа предвиђени су:

1. Надзорни одбор, као орган надзора над радом директора;
2. директор, као орган пословођења.

Досадашњу Управу јавног предузећа чинили су директор и Управни одбор, а Законом је предвиђено да Управу јавног предузећа чине Надзорни одбор и директор.

Уз члан 3.

Предлаже се брисање одредаба које се тичу Управног одбора.

Наводи се да Надзорни одбор има најмање 3 члана, чији се број одређује оснивачким актом или Статутом. Од тог броја - две трећине чланова

именује и разрешава оснивач, а једну трећину чланова именује и разрешава Народна скупштина Републике Србије на предлог Одбора надлежног за делокруг послова јавног предузећа.

Када је у питању Надзорни одбор јавног предузећа јединица локалне самоуправе, односно Аутономне покрајине, такође се предвиђа да Надзорни одбор има најмање 3 члана, чији се број одређује оснивачким актом иили Статутом. Од тог броја - две трећине чланова именује и разрешава Веће јединице локалне самоуправе, односно Влада Аутономне покрајине. Једну трећину чланова именује и разрешава Скупштина јединице локалне самоуправе, односно Скупштина Аутономне покрајине, на предлог радног тела јединице локалне самоуправе, односно скупштинског одбора Аутономне покрајине, надлежног за делокруг послова јавног предузећа.

Надзорни одбор се бира на 5 година са могућношћу поновног избора чланова.

Уз члан 4.

Чланом 4. се предвиђају услови које једно лице мора да испуњава да би било именовано за члана Надзорног одбора јавног предузећа. Такође се предвиђају и околности у којима престаје мандат председнику и члановима Надзорног одбора.

Уз члан 5.

У складу са брисањем Управног одбора као органа управљања, бришу се и одредбе које се односе на Управни одбор и предвиђа се да председник и чланови Надзорног одбора имају право на накнаду коју одређује оснивач, надлежни орган јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине.

Уз члан 6.

Чланом 6. се предвиђа избор директора јавног предузећа на основу спроведеног јавног конкурса. Јавни конкурс спроводи Служба за управљање кадровима на основу услова који су предвиђени овим Законом и посебних критеријума који су дати од стране Високог службеничког савета - какве стручне оспособљености, знања и искуства треба да поседују кандидати за директора јавног предузећа. Служба за управљање кадровима, након извршеног избора најбољег кандидата, предлог доставља ресорном министру који врши именовање.

Директор се бира на период од 5 година, са могућношћу поновног реизбора.

Уз члан 7.

Поред услова који су предвиђени чланом 4. овог Закона, Статутом или оснивачким актом јавног предузећа могу бити одређени и други услови које лице мора да испуњава да би било именовано на место директора.

Такође се предвиђају и околности у којима престаје мандат директору.

Уз члан 8.

Обзиром да су именовање и разрешење председника и чланова Надзорног одбора регулисани у члану 3. овог Закона, брише се члан 15. којим је у постојећем законском решењу то било регулисано.

Уз члан 9.

Чланом 9. врши се таксативно набрајање послова Надзорног одбора.

Уз члан 10.

Члан 10. предвиђа да Надзорни одбор најмање једном годишње подноси извештај оснивачу о извршеном надзору. Такође се предвиђа да је јавно предузеће дужно да оснивачу, јединици локалне самоуправе, односно Аутономне покрајине, достави квартални извештај о пословању.

Уз члан 11.

Обзиром да се овим Законом из важећег законског текста Управни одбор брише а да његове надлежности преузима Надзорни одбор, настаје потреба да се речи Управни одбор замене речима Надзорни одбор.

Уз члан 12.

Чланом 12. се предвиђа да годишњи програм пословања јавног предузећа, осим ставки које су предвиђене важећим законским решењем, садржи критеријуме за одређивање накнаде за рад директора и одређивање накнаде за рад председника и чланова Надзорног одбора.

Уз члан 13.

Чланом 13. се предвиђа да Влада Републике Србије, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине, даје сагласност, поред већ предвиђених аката, и на финансијске извештаје, као и на извештаје ревизора.

Уз члан 14.

Обзиром да се овим Законом из важећег законског текста Управни одбор брише а да његове надлежности преузима Надзорни одбор, настаје потреба да се речи Управни одбор замене речима Надзорни одбор.

Уз члан 15.

Члан 15. уводи ново поглавље III и предвиђа казнене одредбе и кривична дела. Предвиђа се кривична одговорност ако лица која чине Управу јавног предузећа, закључе или омогуће закључивање правног посла у коме имају лични интерес, у намери да то јавно предузеће на тај начин претрпи штету, а посебно уколико јавно предузеће претрпи штету која прелази износ од 10 милиона динара. Кривична одговорност се такође предвиђа ако лица која чине Управу јавног предузећа повреду дужност избегавања сукоба интереса у намери прибављања имовинске користи за себе или другог, а посебно уколико јавно предузеће претрпи штету која прелази износ од 10 милиона динара.

Уз члан 16.

Услови за избор и разрешење чланова Надзорног одбора и директора који су прописани овим Законом примењују се и на привредна друштва која обављају делатност од општег интереса, са већинским учешћем државног капитала, односно капитала јединице локалне самоуправе или Аутономне покрајине, а чији представник у Скупштини тог друштва је дужан да предложи кандидата за чланове Надзорног одбора одн. директора друштва.

Уз члан 17.

Предлаже се да овај Закон ступи на снагу 8. дана од објављивања у Службеном гласнику.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог Закона није потребно да се обезбеде додатна средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Доношење овог Закона по хитном поступку се предлаже у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине, имајући у виду да је неопходно обезбедити несметан рад органа и организација чије се функционисање финансира из буџета Републике Србије, као и даље усаглашавање овог Закона са прописима ЕУ.